

Gemeenschappen die er toe doen

Het opbouwwerk van Tandem

Januari 2016

Wat is opbouwwerk?

Opbouwwerk is de werksoort die activiteiten initieert, stimuleert, begeleidt, faciliteert en ondersteunt van bevolkingsgroepen die zich in collectief verband richten op verbetering van hun woon-, werk- en leefsituatie. De opbouwwerker stimuleert en ondersteunt burgers, gemeenten en organisaties bij het aanpakken van sociale en fysieke vraagstukken in bepaalde wijken, steden of gebieden.

Een opbouwwerker is een professional in het sociale domein. Hij is een rasoptimist, gelooft dat het wel kan, heeft veel energie, is een creatief denker en een ondernemend type. De opbouwwerker is een goede netwerker, onderhoudt relaties, is een ware kameleon, kan een goed gesprek voeren met een driftige moeder, een oude man op het bankje, de drukke ondernemer, de collega-werker in het sociale wijkteam en de ambtenaar. Hij is extreem goed in het maken van contact, zonder oordeel, zonder vooropgezette agenda. Hij kan goed luisteren naar wat wordt gezegd, hij hoort stille wensen en verlangens. Die opbouwwerker is een verbinder. Hij verbindt alles wat los en vast zit, ideeën, mensen, initiatieven, organisaties, hulpbronnen, krachtpaters. Een opbouwwerker kijkt altijd over de schutting! Er kan worden gezegd dat opbouwwerkers zich richten op het versterken van gemeenschappen die ertoe doen voor bewoners.

Met wie doet de opbouwwerker dat?

De belangrijkste partners voor de opbouwwerker zijn de wijkbewoners. De opbouwwerker draagt bij aan een duurzaam netwerk in de wijk dat bewoners met minder draagkracht of een ondersteuningsvraag helpt actief te (blijven) participeren in de samenleving.

De opbouwwerker initieert samen met wijkbewoners en in samenwerking met partners activiteiten en projecten waarin mensen met verschillende achtergronden en mogelijkheden met en elkaar in contact komen en uitgenodigd worden elkaar te versterken.

De opbouwwerkers van Tandem maken deel uit van de Sociale Wijkteams, waarin professionals van verschillende zorg- en welzijnsorganisaties samenwerken. Binnen het sociaal wijkteam richt de opbouwwerker zich met name op het realiseren van wijkactiviteiten, het stimuleren van bewonersinitiatieven, het verbinden van individuele vragen aan community's en collectief aanbod, het vertalen van trends in de vraag naar aanbod, en het maken van slimme combinaties van bestaande activiteiten.

De opbouwwerker brengt bij casuïstiekbesprekingen in dat de burger talenten heeft en vraagt hoe deze aan te boren zijn. Daarmee levert het opbouwwerk een significante bijdrage aan het gekantelde werken in en rond de Sociale wijkteams. De opbouwwerker helpt de leden van het Sociaal Wijkteam met talenten van burgers versterken. De opbouwwerker betreft de leden van het Sociaal Wijkteam bij initiatieven van burgers en coacht in de houding die daarbij relevant is.

Methodisch handelen

Een opbouwwerker handelt methodisch en planmatig. Hij kan uitleggen waarom, wanneer en op basis van welke analyse en overwegingen hij aan de slag gaat. Hij stelt zijn plan op in samenspraak met bewoners en samenwerkingspartners.

Tandem en haar stakeholders hebben de keuze gemaakt voor een paar hoofdlijnen die de basis vormen voor het opbouwwerk in Nijmegen. Zij leiden tot een gemeenschappelijke denkwijze en basishouding in het werk.

Deze hoofdlijnen zijn:

- *Inclusie*: erbij horen en mee kunnen doen, het bevorderen van participatie van alle burgers en het reduceren van uitsluiting uit de samenleving. Domein van Tandem.
- *Presentie*: het belang van langdurig aanwezig zijn om relaties aan te gaan met bewoners, cliënten, ouders. Basisprincipe voor welzijnswerk.
- *Sociale Netwerk Strategie*: een manier van kijken en werken waarbij de kracht van het oplossend vermogen van het netwerk centraal staat. Uitgangspunt voor de Sociale Wijkteams.

De 4 zetten

In de basis zijn vier fasen te identificeren waarlangs opbouwwerkers werken: ZIEN, DENKEN, DOEN, VINDEN.

De cyclische proceszetten zijn toepasbaar op tal van situaties. Het vormt een manier van methodisch denken en bewust handelen. Soms beschreven in een projectplan, soms zichtbaar in een kleine actie. De professional kan op deze manier uitleggen wat hij zag, wat hij erover dacht, wat hij deed en wat het resultaat was van zijn handelen.

ZIEN Alle activiteiten die te maken hebben met waarnemen, observeren van een wijk, groep, de mensen, de fysieke omgeving, de ondernemers.

Resultaten: de wijk is in beeld, in wensen, in dromen, in cijfers, in capaciteiten, in vaardigheden, in netwerken, in individuen, in groepen, in leefbaarheid. De beelden en gegevens worden beschreven en gedeeld met bewoners en partners om samen te kunnen bespreken en te gebruiken voor de fase Denken.

DENKEN Alle activiteiten die gericht zijn op stilstaan, pas op de plaats maken om het geziene te bekijken, te analyseren, te doorgronden, en ook te ordenen, te prioriteren, te verwijzen.

Resultaten: Vraaganalyse, gebiedsanalyse, krachtenveldanalyse, beleidsanalyse. Plannen van en met bewoners, inzicht in keuzes en prioriteiten, draagvlak voor de aanpak bij de betrokken partijen.

DOEN Alle activiteiten die gericht zijn op het uitvoeren van het bedachte, het doen. Dat kunnen grote en kleine activiteiten zijn, maar ook afspraken die te maken hebben met hoe een bepaalde groep anders wordt bejegend.

Resultaten: de plannen zijn of worden uitgevoerd, de inbreng van de opbouwwerker daarin is inzichtelijk, de wijkbewoners en relevante partners zijn op de hoogte van de voortgang.

VINDEN Het evalueren en terugblikken op dat wat bereikt is. Benoemen van de impact van het handelen.

Resultaten: er is in beeld wat bereikt is, wat de impact is geweest van de activiteiten. Het verschil tussen het proces en het resultaat van de bewoners en dat van de interventie van de opbouwwerker is inzichtelijk. De aanpak kan indien gewenst worden overgedragen aan anderen.